

	Силабус освітнього компонента (ОК) «ШКІЛЬНИЙ КУРС ПРАВОЗНАВСТВА З МЕТОДИКОЮ ВИКЛАДАННЯ» Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність: 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) Освітня програма: Середня освіта (історія та правознавство) (мова навчання – українська) Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Рік навчання: Третій Семестр: УІІІ.
Структурний підрозділ	Кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін, історичний факультет
 Викладач:	ПІБ: Хоптяр Юрій Анатолійович Посада: доцент кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін Науковий ступінь: кандидат історичних наук Вчене звання: доцент E-mail: khoptyar_uriy@ukr.net Робоче місце: навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін. Профайл викладача: https://kaf-asipd.kpnu.edu.ua/?page_id=325 https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=D8VWqGUAAAAJ ORCID: 0000-0001-5164-6395
Лінк на освітній контент дисципліни	https://moodle.kpnu.edu.ua
Статус дисципліни	Обов'язковий освітній компонент професійної підготовки
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / години	3 кредити ЄКТС / 90 год.
Мова викладання	Українська
Форми навчання	Денна, заочна
Політика дисципліни	<u>Академічна доброчесність.</u> Оцінювання навчальних досягнень з освітнього компонента здійснюється відповідно до таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти та відповідно до <u>«Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція)»</u> та <u>«Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція)»</u>. Дотримання академічної доброчесності регулюється Законом України <u>«Про академічну доброчесність»</u>, <u>Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція)</u>, <u>Положенням про використання штучного інтелекту в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка</u>. Політика використання інструментів штучного інтелекту (ШІ):

1. ДОЗВОЛЕНІ ФОРМИ ЗАСТОСУВАННЯ (АСИСТИВНА ФУНКЦІЯ).

Використання генеративного ШІ (на кшталт ChatGPT, Claude тощо) допускається виключно як допоміжного (асистивного) інструменту для:

- пошуку ідей, тематичних матеріалів та додаткових джерел інформації (із обов'язковою верифікацією фактів за першоджерелами);
- лінгвістичного та стилістичного редагування тексту (перевірка граматики, корекція стилю, переклад матеріалів).

2. ОБМЕЖЕННЯ ТА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ (ЗАБОРОНИ).

- **Заборона повної автоматичної генерації:** Подання згенерованого ШІ тексту чи аналітичних даних як власних оригінальних розробок (есе, рефератів, результатів виконання практичних/лабораторних завдань, самостійних робіт) кваліфікується як порушення академічної доброчесності. Роботи, виконані шляхом повного автоматичного копіювання, до розгляду не приймаються.

- **Відповідальність за недостовірність («галюцинації» ШІ):** Здобувач несе персональну відповідальність за точність поданих даних. Роботи, що містять згенеровані ШІ вигадані джерела, неіснуючі цитати або викривлені факти, оцінюються незадовільно.

- **Маркування використання ШІ:** У разі застосування інструментів ШІ під час виконання поточних або самостійних завдань, здобувач зобов'язаний зазначити це у примітці до роботи, вказавши назву сервісу та характер його використання.

3. СУВОРА ЗАБОРОНА.

Використання будь-яких інструментів ШІ під час заходів підсумкового контролю (іспити, модульні контрольні роботи) суворо заборонено.

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом («Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка» URL: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>). Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки

0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання самостійної роботи та модульної контрольної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Пропущені заняття здобувач має відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12). Очікується, що здобувачі поступово відпрацьовуватимуть пропущені заняття й завершать цей процес вчасно (до останнього аудиторного заняття з дисципліни). Відпрацювання лекційного заняття передбачає знання здобувачем теоретичних питань плану. Відпрацювання пропущеного практичного заняття передбачає

	опанування теоретичних питань плану заняття. Очікується, що здобувачі не будуть запізнюватися на заняття, а мобільні телефони під час занять використовуватимуть лише з освітньою метою. Під час організації занять з використанням технологій дистанційного навчання очікується, що здобувач працюватиме на заняттях (з використанням платформ для відеоконференцій) з увімкненою вебкамерою. <u>Неформальна/інформальна освіта.</u> У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та/або інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Порядку визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)», зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі). URL: https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO
Що будемо вивчати?	Будемо вивчати найголовніші методи, прийоми, засоби навчання з правознавства. Визначати форми роботи з учнями. Добирати наочність, роздатковий матеріал, джерела на уроках правознавства.
Чому це треба вивчати?	Вивчення цієї вибіркової дисципліни уможливить краще засвоїти весь навчальний історичний матеріал, зорієнтуватись у складних питаннях державного будівництва, проникнути у сутність суспільних явищ і процесів. Здобуті студентами компетентності у результаті вивчення даної навчальної дисципліни дозволять професійно пояснити учням правові питання, сприятимуть організації роботи з документними ресурсами та оперативному пошуку й якісному наданню інформації.
Яких результатів можна досягнути?	Очікувані результати навчання з дисципліни: ПРН 07 Інтегрувати знання конституційного, цивільного, сімейного, кримінального та адміністративного, трудового права у професійну діяльність проектувати знання загального правознавства на історичні події, процеси та явища сьогодення. ПРН 09 Практично застосовувати знання та набуті вміння з методами викладання історії, громадянської освіти та правознавства у професійній діяльності. ПРН 15 Застосовувати набуті теоретичні знання з історії, громадянської освіти, правознавства та методики викладання фахової дисципліни у педагогічній практиці. ПРН 22 Вміти використовувати у професійній діяльності спеціальну історичну та правознавчу термінологію, користуватися фаховою науковою літературою та джерелами
Як можна	Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні
використати набуті знання та вміння?	задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки. Дисципліна сприяє формуванню у студентів таких компетентностей: ЗК 01 Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК 02 Здатність вчитися і бути сучасно навченим. ЗК 03 Здатність критично і креативно мислити, виявляти ініціативу і мотивувати людей та рухатися до спільної мети, а також навчатися протягом всього життя.

	Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК): СК 13 Володіння методикою викладання історичних та правознавчих дисциплін у закладах середньої освіти, вміння використовувати набуті теоретичні знання з історії та методики викладання фахових дисциплін у педагогічній практиці, здатність до організації навчального процесу відповідно до обов'язкових вимог охорони праці. СК 16 Оволодіння всіма необхідними знаннями, уміннями, навичками, компетентностями, передбаченими ОПП. СК 17 Здатність застосовувати теоретичні знання у навчальній та професійній діяльності, захищати законні права і інтереси суб'єктів навчального процесу, здійснювати компетенцію у галузі консультативної діяльності. СК 20 Здатність формувати позитивну атмосферу у шкільному середовищі та поза його межами.
Зміст дисципліни	Обов'язковий освітній компонент «Шкільний курс правознавства з методикою викладання» є навчальною дисципліною за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями). Предметом вивчення курсу є вивчення найголовніших методів, засобів прийомів правового навчання та виховання, тобто методика викладання правознавства у загальноосвітніх навчальних закладах України. У даному курсі також вивчаються суспільні відносини у сфері виборчої системи та виборчого права, державного правління та устрою, а також адміністративно-правового управління тощо.
Методи навчання	Словесні, наочні методи: лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, мозкова атака, робота з першоджерелами, словниками, посібниками, дидактичними матеріалами та іншими джерелами інформації, робота з інтернетними публікаціями та матеріалами вебсайтів, створення й демонстрування презентацій; технології дистанційного навчання.
Інформаційне забезпечення	Основна: 1. Андрусишин Б. І., Гуз А. М. Методика викладання шкільного курсу «Основи правознавства». Київ : Знання, 2021. 301 с. 2. Гетьман А. П., Герасіна Л. М., Данильян О. Г. та ін. Правове виховання в сучасній Україні. Київ : Знання, 2020 368 с. 3. Головка Н. І. Методика викладання правознавства : навч. посібник. Київ : Персонал, 2022. 202 с. 4. Голосніченко І. Правосвідомість і правова культура у розбудові Української держави. Право України. 2024. № 4. С. 15–23. 5. Фіцула М. М. Правове виховання учнів. / Метод. посіб. К.ІЗМН, 2020. 147 с. 6. Шкільний курс правознавства та методика його викладання: навчально-методичний посібник / Укладачі: Хоптяр Ю.А., Семенюк-Прибатень А.В. Кам'янець-Подільський : ПП Видавництво Абетка світ, 2024. 92 с.
	Додаткова: 1. Хрестоматія з правознавства : навч. посібник / Укл. Л. О. Лоха, О. Д. Наровлянський. Київ : Юрінком Інтер, 2023. 736 с. 2. Рябовол Л.Т. Особливості уроку як форми організації

- компетентнісного навчання правознавства. URL : www.kspu.kr.ua/ua/ntmd/konferensiy/2-mizhnarodnainternet-konferentsiya-2024/section-4-5-6/.
3. Практичний довідник учителя правознавства. Історія і суспільствознавство в школах України. 2022. № 1.
 4. Навчальна програма з основ правознавства для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednyaosvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>.
 7. Концепція правової освіти у загальноосвітній 12-річній школі // Книга вчителя історії, етики, основ правознавства. Харків: ТОВ «Світанок», 2020. С. 113–116.
 8. Дрожжина С. В. Основи правознавства. Наочний довідник. Київ-Харків : Веста. 2024. 120 с.
 9. Євтушенко Р. І., Галегова О. В. Книга вчителя історії, етики, основ правознавства : довід.-метод. видання. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2024. 224 с.
 10. Кашкарьов Г. В. Методика викладання правознавства в школі в опорних схемах і таблицях. Харків : Основа, 2021. 64 с.
 11. Караваєва О. Я. Організація позаурочної роботи з правознавства в школі. Навчально-методичний посібник. Харків : Основа, 2021. 143 [1] с. (Б-ка журналу «Історія та правознавство». Вип. 10 (58)).
 12. Коляда І. А., Булда А. А. Основи правознавства : 9 клас : метод. посіб. для вчителів. Київ : А.С.К., 2021. 240 с.
 13. Лякішева А. В., Грицюк Л. К. Методика викладання навчальних дисциплін соціально-педагогічного напрямку студентам ВНЗ : навч.-метод. посіб. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2023. 504с.
 14. Мокрогуз О. П., Єрмоленко А. О., Кагітіна Н. А. Тиждень історії та правознавства в школі. Харків:Ранок,2022. 160 с.
 15. Наровлянський О.Д. Дидактичні матеріали з основ правознавства : навч. посібник. Київ : Юрінком Інтер. 2024.
 16. Нестерук Н. Р. Використання таблиць на уроках правознавства : навч.-метод. посібник. Сокаль, 2023. 27 с.
 17. Нетрадиційні уроки з основ правознавства / Укл. Н. В. Томашевська. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2022. 224 с.
 18. Нікітіна І. П., Галегова І. П., Нікітін Ю. О. Настільна книга молодого вчителя історії та правознавства. Харків : Ранок, 2020. 256 с.
 19. Підготовка вчителя до сучасного уроку історії та правознавства // Історичні студії. URL : www.metamorfosy.in.ua.
 20. Поняття, ознаки і функції правового виховання // Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник. Харків : Консум, 2021. С. 479–487.
 21. Правова енциклопедія школяра / В. В. Головченко, В. С. Ковальський (кер. авт. кол.), Л. О. Лоха. Київ : Юрінком Інтер, 2023. 440 с.
 22. Ремех Т.О. Правова освіта в навчальних закладах : метод. рекомендації. Краматорськ, 2017. 20 с.
 23. Правове виховання і правова освіта в 1–8 класах // Конституція України і Основи правознавства в школі : книга для вчителя / І. Б. Усенко, С. В. Бобровник, В. І. Ваксман та ін. Київ : Укр. центр правничих студій, 2024. С. 202–205.

	24. Ремех Т. О. Методика навчання учнів 9-го класу основ правознавства: метод. посібник. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2024. 96 с. 25. Ремех Т. О. Практичні заняття з правознавства: методичний аспект. Український педагогічний журнал. 2023. № 4. С. 43–51. 26. Рябовол Л. Контроль навчальних досягнень учнів з правознавства : поняття, принципи, функції, мета, суб'єкти, об'єкти, критерії оцінювання. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2024. № 9 (Ч. 2). С. 61–68. 27. Рябовол Л.Т. Наочні методи навчання правознавства. Науковий огляд: міжнародний науковий журнал. 2024. № 1 (Т. 2). С. 111–117. 28. Рябовол Л. Т. Система навчання правознавства учнів основної і старшої школи: монографія. Кіровоград: Полімед-Сервіс, 2015. 360 с. 29. Святокум О. Є. Основи правознавства. 9 клас : міні-конспекти уроків до підручника О. Є Святокум, І. О. Святокума. Харків : Ранок, 2023. 40 с. + календ. план (8 с.). 30. Тандура А. І. Інтерактивні технології на уроках правознавства. Харків : Основа, 2024. 96 с. 31. Труфанова О. Організація групової роботи на уроках правознавства. Історія України. 2023. № 5. С. 22–23. 32. Урбанська О.М. Активізація пізнавальної діяльності учнів на уроках правознавства. Таврійський вісник освіти. 2024. № 3 (47). С. 233–242. 33. Усенко І. Б., Бобровник С. В., Ваксман В. І. та ін. Конституція України і Основи правознавства в школі : книга для вчителя. Київ : Укр. центр правничих студій, 2024. 355 с. 34. Чужикова В. Г. Методика викладання права : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2024. 425 с.														
Обсяг дисципліни (години) та види занять	Лекційні заняття (20 год.), практичні заняття (20 год.), самостійна робота (80 год.)														
Система оцінювання результатів навчання	Увесь навчальний курс оцінюється в 60 балів. В поточне оцінювання включається: практичні заняття – 20 балів, модульна контрольна робота – 30 балів, самостійна робота – 5 балів, індивідуальні навчально-дослідні завдання – 5 балів. 40 балів на іспиті. <table><tr><td colspan="4">Поточний і модульний контроль – 100 балів</td><td>Сума балів</td></tr><tr><td>Поточний контроль</td><td>МКР</td><td>Самостійна робота</td><td>Індивідуальні навчально-дослідні завдання</td><td rowspan="2">60</td></tr><tr><td>20</td><td>30</td><td>5</td><td>5</td></tr></table>	Поточний і модульний контроль – 100 балів				Сума балів	Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	Індивідуальні навчально-дослідні завдання	60	20	30	5	5
Поточний і модульний контроль – 100 балів				Сума балів											
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	Індивідуальні навчально-дослідні завдання	60											
20	30	5	5												
Критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів на навчальних заняттях	Оцінювання на практичних заняттях відбувається за 12-бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12. 1 бал: Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи														

	академічної доброчесності. 2 <i>бали</i>: Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спроби розповісти суть заданого матеріалу, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності. 3 <i>бали</i>: Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості узагальнення. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності. 4 <i>бали</i>: Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний певною мірою відтворити його; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності. 5 <i>балів</i>: Здобувач вищої освіти знає половину навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; робить прості узагальнення але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності. 6 <i>балів</i>: Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності. 7 <i>балів</i>: Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовує термінологію; здатен скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності. 8 <i>балів</i>: Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він достатньо вільно застосовує вивчений матеріал; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності. 9 <i>балів</i>: Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності. 10 <i>балів</i>: Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності. 11 <i>балів</i>: Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний самостійно вивчити матеріал; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач
--	--

	дотримується принципів академічної доброчесності. <i>12 балів:</i> Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Поточний контроль	Усне опитування, письмовий експрес-контроль, виступи здобувачів при обговоренні питань практичного заняття, виконання аналітичних завдань
Підсумковий контроль	Іспит
Локація	Згідно з розкладом (https://kpnu.edu.ua/rozklad-zaniat/)